

Imam Khalid Benhaddou: ‘Ik stap niet mee in de halalisering van de maatschappij’

Exclusief voor abonnees door **SOFIE MULDER** – De Morgen 26 juli 2019, 11:01

Figuur 1: Khalid Benhaddou: ‘Nu omarmen de Europeanen weer het katholicisme, nadat ze zo blij waren dat ze zich ervan hadden bevrijd. Allemaal om zich van de moslims te onderscheiden.’

De vis van chef Hiele hoeft Khalid Benhaddou (31) niet te fileren, dus analyseert de Gentse imam dan maar de politiek en onze angst voor de islam. ‘Filip Dewinter maakte een videospel waarin je moslims kon doodmeppen. Met zo’n partij kun je toch niet besturen?’

Ooit zat hij op een strand op Gran Canaria een boek te lezen. Hij was alleen, werd geraakt tot in zijn ziel, en begon te huilen. Een oude vrouw die op dat moment passeerde, vroeg hem of het ging. Ja, zei hij, want wat hij las, leek speciaal

voor hem geschreven te zijn. Vandaag, aan het strand van Koksijde en in de tuin van Willem Hiele, glijdt er nog altijd een gloed over zijn ogen als hij het verhaal vertelt.

Hij, dat is Khalid Benhaddou. Zelf omschrijft hij zich als Belg, Vlaming, Marokkaan, moslim. Zou ook nog in dat lijstje kunnen staan: imam en intellectueel. Een Europese denker over de islam worden, dat is zijn ambitie, zal hij straks vertellen.

Eerst nog iets over dat boek. *Nietzsches tranen* hield Benhaddou die dag op het Canarisch eiland tussen zijn handen, van de Amerikaans-Joodse schrijver en psychiater Irvin David Yalom. Een kruising tussen fictie en non-fictie, over hoe Friedrich Nietzsche, de nihilistische filosoof, en Josef Breuer, een van de grondleggers van de psychoanalyse, elkaar geregeld ontmoeten. “Beiden zijn verliefd geraakt op een onmogelijke liefde”, vertelt Benhaddou, “en hopen elkaar daarvan te kunnen genezen. Ondertussen voeren ze prachtige gesprekken over de dood, de liefde, het huwelijk en religie. Op een gegeven moment zegt Nietzsche dat sommige mensen kiezen voor het geloof uit gemak, om een uitgestippelde weg te kunnen volgen, en dat zij die kiezen voor een andere, kritische weg veel moeilijkheden en tegenslagen zullen ervaren. Daarin herkende ik mijzelf. Want ik heb dat tweede pad genomen.”

Benhaddou pleit voor wat hij zelf noemt een ‘rationele islam’. Want, zegt hij, de islam is te hard doorgesloten in regels en spiritualiteit. Om zijn missie te voltrekken is hij actief op meerdere fronten. Als imam van de El Fath-moskee in Gent, waar hij iedere vrijdag het gebed leidt. In het onderwijs, als coördinator van het onderwijsnetwerk islamexperten, waar hij vormingen en lezingen geeft over islam. In instellingen of bedrijven, waar hij een antwoord probeert te bieden op vragen over religie op de werkvloer.

- 31 jaar, geboren in Gent
- volgde islamstudies aan de Grote Moskee in Brussel
- werd op zijn 18de imam in de El Fath-moskee van Gent en was daarmee de jongste imam van België
- schreef de boeken *Is dit nu de Islam?* en *Halal of niet?*
- kreeg op 11 juli 2018 het Vlaams ereteken van de Vlaamse regering
- ontving in 2017 de Prijs voor de Mensenrechten

Daarnaast is hij pas lid geworden van de commissie medische ethiek van het UZ Gent, zit hij in de raad van bestuur van het Vlaams Vredesinstituut, preekt hij één keer per maand in de Grote Moskee van Brussel, is hij projectleider diversiteit aan de UGent, voorzitter van het Platform Vlaamse imams, mede-oprichter van het

islamexpertisecentrum Cirra, en werkt hij in opdracht van de Vlaamse regering met teruggekeerde Syrië-strijders. Voorts geeft hij lezingen en schrijft hij boeken.

Of hij soms nog slaapt? “Soms.” Hij lacht, maar Benhaddou is moe. Hij komt nu van Mallorca, gaat nog naar Marokko, en die twee vakanties zijn broodnodig. “Een mens wordt soms zo opgeslorpt door alles.”

Wat is het dat u drijft achter al die activiteiten? Wat hoopt u te bereiken?

Khalid Benhaddou: “Het is mijn bedoeling om de islam en de moslim te normaliseren. Om ze een plaats te geven in de maatschappij zonder dat men met een loep op hen zit te kijken uit angst dat er een ideologisch monster tevoorschijn komt.

“Ik begrijp die angst anders wel. De tegenstelling tussen de islam en het Westen bestaat al heel lang, maar ondertussen zijn er miljoenen moslims in Europa en dat maakt veel vragen los: heeft de islam een plaats in de westerse samenleving, is hij een verrijking, is hij een bedreiging, is er een invasie gaande, of een islamisering? In dat debat hoop ik dus de redelijkheid te brengen. Ik wil op zoek gaan naar interpretaties in de islamtraditie die compatibel zijn met Europa én met de moslimgemeenschap. Op die manier hoop ik het kritische en het wetenschappelijke meer in de islam krijgen.”

U bent een groot lezer. Welke boeken hebben u de beste inzichten gebracht?

“De Koran is natuurlijk altijd mijn vertrekpunt geweest. Op mijn twaalfde kende ik hem helemaal vanbuiten en won ik er voordrachtwedstrijden mee. Daarna volgden Arabische filosofen zoals Averroes – een islamitische geleerde uit het Andalusië van de 12de eeuw die een rationele vorm van islam bepleitte maar wiens boeken werden verbrand omdat ze te vooruitstrevend waren – en Mohammed Abed Al-Jabri, een Marokkaanse intellectueel uit begin 20ste eeuw die de Arabische rede bestudeerde en zich afvroeg hoe de renaissance in de islam kon worden gebracht. Na mijn islamstudies ben ik dan in contact gekomen met de westerse filosofen. Plato, Aristoteles, Nietzsche, Hegel, Marx: ik heb ze allemaal bestudeerd.

“Wat ik de afgelopen maanden las? Oei, veel. (*denkt na*) *Identiteit* van Francis Fukuyama, *Identiteit* van Bart De Wever, *Serotonine* van Michel Houellebecq, *Homo Deus* en *Sapiens* van Yuval Noah Harari. Ook werk van islamcritici zoals Wim van Rooy, of *Het vervallen huis van de islam* van Ruud Koopmans. Weet u, ik ben ietwat geobsedeerd door het ontwikkelen van een visie op de samenleving, en alles wat ik lees, dient om die visie verder aan te scherpen.”

*Figuur 2: 'Als ik alleen reis, is er wel eens verdriet omdat ik me vragen stel: Ben ik niet hypocriet? Wat doe ik om de samenleving beter te maken?'
Beeld Wouter Van Vooren*

U bent al enkele jaren bezig aan uw project om tot een rationele islam te komen. Ziet u enige vooruitgang?

“Ik dacht altijd van wel. Tot afgelopen verkiezingen. Ik was met stomheid geslagen door de resultaten, en heb tijd nodig gehad om te analyseren wat er is gebeurd.”

Zijn de Vlaams Belang-stemmen louter anti-islamstemmen geweest?

“Dat zou een te enge benadering zijn. Onze instituten worden door elkaar geschud, er zijn revolutionaire transitie gaande, mensen hebben het gevoel dat ze nergens meer thuis zijn. Die angst is men gaan kanaliseren in angst voor moslims en vluchtelingen. Want het verhaal

dat de islam het hier gaat overnemen is natuurlijk veel gemakkelijker om te vertellen dan uitleggen dat de globalisering een prijs heeft. Je ziet het overal in Europa waar extreemrechts wint.

“Overigens vind ik dat het debat over migratie en vluchtelingen niet correct wordt gevoerd. Vluchteling zijn is een mensenrecht, daarvan hoeft je je als maatschappij niet af te vragen hoeveel het kost of wat het opbrengt. Maar over arbeidsmigratie kun je wel de vraag stellen hoeveel we kunnen dragen. Waarom wordt dat niet onderzocht, zodat het debat daarover tenminste feitelijk kan worden gevoerd?”

“Ik begrijp ook niet dat de EU een land als Hongarije, dat pertinent weigert om een deel van de vluchtelingen op te nemen, met fluwelen handschoenen aanpakt. Als men niet in staat is om de lusten en de lasten te delen, en landen als Italië en Griekenland het gevoel hebben dat ze de vluchtelingenstroom als enige moeten dragen, kan de EU niet blijven bestaan.”

Wat vindt u ervan dat N-VA drie gespreksrondes met Vlaams Belang achter de rug heeft?

“Laat ik eerst zeggen dat ik bewondering heb voor de politicus Bart De Wever. Ik ben het niet altijd eens met zijn ideeën, maar er zijn weinig politici die in staat zijn om een politiek project uit te bouwen en bijna een derde van de Vlamingen achter die visie te krijgen.

“Ik snap ook dat De Wever als politiek strateeg nu spreekt met Vlaams Belang, omdat 800.000 mensen voor die partij hebben gekozen. Maar ik zou het zeer problematisch vinden als met die partij bestuurd zou worden. Ten eerste houdt het programma van Vlaams Belang juridisch geen steek. Men wil de erkenning van de islam afschaffen, maar hoe ga je dat grondwettelijk doen zonder aan andere religies te raken? Maar vooral zijn er een aantal mensen in de top van de partij die openlijk flirten met racisme. Filip Dewinter gaat op bezoek bij Gouden Dageraad in Griekenland en bij Assad in Syrië. Dries Van Langenhove haalt zijn mosterd bij Génération Identitaire, een Franse beweging die stelt dat de islam nooit zal passen in Europa. Hoe kijkt Van Langenhove dan naar de moslims die nu in Europa wonen?”

Bij N-VA zegt men dat een regeerakkoord op basis van een programma wordt gemaakt, niet op basis van mensen.

“Onzin. Je moet naar het geheel kijken. Nog maar enkele jaren geleden maakte Dewinter een videospel waarin moslims konden worden doodgemaakt. Met zo'n partij kun je toch niet besturen?”

Begin deze zomer was er het agressieve gedrag van groepen jongeren in zwembaden. In die berichtgeving werd ook verwezen naar de etnische achtergrond van die jongens. Begrijpt u dat?

“Ik ben natuurlijk rabiaat tegen het gedrag dat vertoond is in die zwembaden. Daar moet zeer kordaat tegen opgetreden worden. Maar ik vind dat je mensen moet beoordelen op hun handelingen, niet op hun etnische achtergrond. Ik wil niet vervallen in het culturaliseren van problemen.

“In het onderwijs zie je dat ook vaak gebeuren. Onlangs kreeg ik telefoon van een directeur van een Brusselse school die me zei: ‘We hebben een wafelenbak gehouden voor een goed doel, en ik stel vast dat alleen moslims geen wafels hebben gekocht. Heeft dat iets te maken met de islam?’ Wel, de islam heeft een standpunt over veel

zaken, maar niet over wafels. Ik vind het heel reductionistisch om in deze complexe samenleving, waarin mensen meer dan ooit diverse invloeden en impulsen krijgen, gedrag toch enkel te gaan verklaren door cultuur. Misschien heeft religie iets te maken met het gedrag van die jongeren, maar misschien is het ook puberaal gedrag of speelt de socio-economische achtergrond mee.”

Figuur 3: De imam keurt de vis, niet de wijn. 'Ik heb mezelf altijd voorgehouden: als ik toegeef aan drugs of alcohol, zal ik dat ervaren als een enorme zwakte.' Beeld Wouter Van Vooren

Op Facebook schreef iemand: 'Ik heb zelf een allochtone achtergrond, en juist door die achtergrond niet te benoemen bij de zwembadjongeren geef je aan dat dit gedrag normaal is en maak je het veel moeilijker voor de rest van ons.'

“Kijk, ofwel heb je een liberale visie op de maatschappij en zeg je dat elke mens als individu behandeld wordt, ofwel ben je een aanhanger van het communitarisme en geloof je dat de mens is ingebed in een

gemeenschap, maar je kunt ze niet door elkaar halen.

“En toch gebeurt dat. Aan de ene kant zouden moslims bevrijd moeten worden van de druk van de moslimgemeenschap, aan de andere kant moeten ze toch heel die gemeenschap veroordelen als er iets fout loopt. Dat klopt niet. Nog los van het feit dat dé moslimgemeenschap gewoonweg niet bestaat. Wie van die erg diverse groep moet dan die veroordeling uitspreken? Nee, het is de Vlaamse samenleving die deze jongeren moet terechtwijzen.”

U wordt omschreven als een progressieve imam. Wat precies is er progressief aan u?

“Aan het woord ‘progressief’ kleeft een sterke connotatie. Alsof ik op de barricaden stond tijdens mei '68. Daar ben ik veel te jong voor. (*lacht*) Binnen de eigen gemeenschap ben ik misschien wel progressief, omdat ik daarin het conservatisme wil doorbreken dat toch nog sterk aanwezig is, en een islam wil ontwikkelen die meer past bij de huidige samenleving. Ik zal ook opkomen voor lgbt-rechten. Die rechten zijn verworven en hoeven geen discussie meer.

“Wat mij zorgen baart, is de opkomst van de ultraconservatieve stemmen, zowel vanuit religieuze hoek als vanuit extreemrechtse hoek, in naam van het nationalisme. Beide strekkingen hebben veel gemeenschappelijk: ze vinden de moderne tijd niet aantrekkelijk, vallen terug op een geromantiseerd idee van een verleden, willen terug naar de bron – wat die bron ook mag zijn – en beweren een tegenverhaal te bieden op een geïndividualiseerde maatschappij waarin alles kan en alles mag.”

Tot dat conservatisme rekt u zich niet?

“Ik zit ergens tussenin. We kunnen teruggaan naar de bron, maar niet om erin te blijven hangen, wel als inspiratie om vooruit te gaan. Er komen grote uitdagingen op ons af die existentieel zijn voor de mensheid. Wat is bijvoorbeeld het antwoord van religie op klimaat, genetische modificatie, biotechnologie, artificiële intelligentie? Religie kan geen rol meer spelen als je alleen maar reproduceert wat in het verleden ooit is opgeschreven.

“Anderzijds ben ik ook tegen de doorgeschoten individualisering. Omdat het niet tot een succesverhaal heeft geleid. Als de mens bevrijd is van alle kunstmatige sociale constructies, wordt hij gelukkig, beweerde John Stuart Mill, de grondlegger van het liberalisme. Ik denk dat dat verhaal op zijn grenzen is gebotst. Ik weet niet of we sindsdien met z'n allen zo gelukkig zijn geworden.”

Een heel aantal mensen zijn dat wel, omdat ze in deze maatschappij zichzelf kunnen zijn. Mannen die op mannen vallen, bijvoorbeeld, of vrouwen die carrière willen maken in plaats van een huishouden te regelen.

Figuur 4: 'Ik wil de islam en de moslim normaliseren. Om ze een plaats te geven in de maatschappij zonder dat men met een loep op hen zit te kijken.' Beeld Wouter Van Vooren

“Dat is een belangrijk punt. Het feit dat mensen individuele keuzes kunnen maken, vind ik fantastisch. En ik beseft heel goed welke strijd daarvoor gevoerd is. Maar Nietzsche voorspelde al dat als we terechtkomen in een post-christelijke moraal dat geen garantie geeft op een egalitaire wereld. Het zal een wereld worden waarin de sterkeren toch de zwakkeren gaan domineren, zei hij. Hij heeft deels gelijk gekregen. De sociale ongelijkheid is groot.”

En religie kan daar een antwoord op bieden? Kunt u begrijpen dat er enige ongerustheid bestaat als religie langs de achterdeur weer binnenkomt en weer gaat dicteren wat we eten, welke kleren we dragen, en wie er in ons bed mag liggen?

“Natuurlijk. Vaak hoor ik: we gaan de imam toch niet geven wat we de priester hebben afgepakt? Maar ik denk dat men het kind met het badwater heeft weggegooid. Religie heeft in het verleden een belangrijke maatschappelijke rol vervuld. Het kon mensen een doel geven in het leven, het had een therapeutische functie, het kon mensen verbinden.

“Door de liberalisering en secularisering gingen mensen meer op zichzelf functioneren, wat geleid heeft tot gevoelens van eenzaamheid en zinloosheid. En nu duiken er dus spelers op die dat grote verhaal en de verbinding weer gaan aanbieden. Religie is een van die spelers. Logisch, want het is een sterke machinerie die eeuwenlang ervaring heeft.

“Het gekke is dat Europa de moderniteit op dit moment ook niet meer als een aantrekkelijk product beschouwt, en zelf terugvalt op een geromantiseerd verleden. Vandaag omarmen de Europeanen weer het katholicisme, terwijl ze gisteren nog zo blij waren dat ze zich ervan hadden bevrijd. Allemaal om zich te onderscheiden van de moslims.

“Wat ik het moeilijkste vind, is dat religie vandaag als cultuurpolitiek instrument wordt gehanteerd. De boerkini en de hoofddoek worden voortdurend misbruikt.”

Vrouwen als de Egyptisch-Amerikaanse schrijfster Mona Eltahawy of de Turks-Duitse imam Seyran Ates, die zelf een fors gevecht hebben moeten leveren om vrij te zijn, zeggen dat moslima's die in de westerse wereld strijden voor hun hoofddoek niet beseffen hoe vrouwen in de Arabische wereld moeten vechten tegen de hoofddoek.

“Het ene sluit het andere toch niet uit? Sommige vrouwen zullen wel druk ervaren, maar er zijn evenveel anderen. Ik denk dat het essentieel is voor een verlichte, vrije samenleving om respect op te brengen voor individuele keuzes, ook als die keuzes gebaseerd zijn op een extern referentiekader als geloof.

Figuur 5: 'ik heb iemand ten huwelijk gevraagd. We zijn niet van plan om tien kinderen te maken, mochten sommigen denken dat we de islamisering willen versnellen.' Beeld Wouter Van Vooren

“Trouwens, hoe kun je écht achterhalen of er te veel druk is? Moet je afgaan op wat de meisjes in kwestie zeggen? Dat blijkt niet genoeg te zijn volgens iemand als Darya Safai (N-VA), want zij vindt dat die meisjes wél onderdrukt zijn, ook al zeggen ze van niet. Hoe paternalistisch is dat?

“Anderzijds vind ik dat we intern de discussie over de hoofddoek en zijn betekenis wel moeten blijven voeren. Ook theologisch: wat staat er in de teksten, komt het niet uit een tijd waarin de verhouding tussen man en vrouw helemaal anders lag, behoort het al dan niet tot de fundamenteën van religie?

“Het is in elk geval een feit dat de hoofddoek bij mensen die ertegen zijn vooral negatieve associaties oproept: onderdrukking, extremisme, afkerig tegenover holebi's.

Misschien moeten we werken aan die associaties in plaats van aan de hoofddoek zelf.”

Joods N-VA-politicus Michael Freilich zei enkele weken geleden in *Le Soir*: het keppeltje is een religieus symbool, de hoofddoek een symbool van onderdrukking. Wat vond u van die uitspraak?

“Ze getuigt duidelijk van een dubbele moraal. Hoe rijm je dat met het inclusieve nationalisme van N-VA? Het zou verstandiger geweest zijn mocht hij gezegd hebben: onderdrukking is er aan beide kanten en dat moeten we samen bestrijden, maar we moeten ook de vrijheid geven aan mensen om hun geloof te belijden. Wat Freilich hier doet, is gemeenschappen tegen elkaar opzetten. Het idee dat de islam harder wordt aangepakt dan andere religies wordt hier alleen maar door gevoed.”

Meestal volgt dan het argument dat de Joodse gemeenschap geen aanslagen pleegt, zich niet opdringt en niets eist.

“Er zijn aanslagen gebeurd in naam van de islam, dus ik kan best begrijpen dat het debat over die religie wat harder wordt gevoerd, maar als je dit argument gebruikt, praat je segregatie goed. Bovendien leidt het ertoe dat moslims zich nog meer gaan terugtrekken in hun eigen gemeenschap, wat mijn werk om de islam te hervormen dan weer bemoeilijkt.”

Zou u ooit niet meer in een god kunnen geloven?

“Nee. Ik zou ook niet weten waarom. De islam is een huis met vele kamers. Het kan zijn dat je in een verkeerde kamer zit, en je levensweg in een andere kamer zit verscholen, maar veranderen van het geestelijke huis waarin je bent grootgebracht lijkt mij een te grote stap.”

Kent u afvallige moslims?

“Niet persoonlijk. Er zijn er ook niet zoveel die daarvoor uitkomen. Ik ken wel moslims die seculier zijn, bij wie geloof geen prominente rol meer speelt, en niet meer naar het normatieve karakter van de islam leven. Zo zijn er ook in mijn vriendenkring.”

Hoe normatief is uw geloof?

“Ik beperk me tot de fundamenteën. Ik stap niet mee in de halalisering van de maatschappij. Want die trend is bezig. Er is een overkill aan normen en regels. Ik begrijp het wel: het past in de tijdgeest van een opkomende moslimgeneratie die in een vrije samenleving opgroeit en bij gebrek aan een normatief kader er zelf een schept. De imams die spreken over haram – zaken die verboden zijn – zijn veel populairder dan imams zoals ik. Van mij zullen mensen bijvoorbeeld nooit horen dat muziek haram is. Soms vinden ze mij dan geen goede imam. Het zij zo. Ik trek een duidelijke grens bij salafisme of de conservatieve islam.”

Ik las dat u geen relatie hebt. Is het iets wat u mist?

“Wel, dat is ondertussen enigszins veranderd. (*lacht*) Enkele weken geleden heb ik een handvraging gedaan. Ik heb dus iemand ten huwelijk gevraagd.”

Proficiat. Vertelt u eens iets over haar?

“Ze is van Beringen, ze is moslima, en studeert binnenkort af als master rechten aan de KU Leuven. Met haar 23 lentes is ze dus wel wat jonger dan ik. Ze is een heel verstandige dame. Ze is goed meertalig en heeft een sterk geheugen. Het is haar ambitie om de advocatuur in te gaan. Ik denk dat we op heel veel vlakken klikken met elkaar. Ze heeft ook veel humor. Daar hou ik van.

“Momenteel zit ze nog op kot in Leuven, maar ik denk eraan om met haar in Brussel te gaan wonen. Dat zou betekenen dat ik uit Gent zou verhuizen, maar aangezien ik altijd zoveel onderweg ben, is een centralere plek misschien geen slecht idee.”

U gaat voor de eerste keer samenwonen, bent u daarop voorbereid?

“Goh, ik denk niet dat ik een moeilijke mens ben. Als ik op reis ben met vrienden, kan ik mij weinig tot niet irriteren aan situaties. Ik ben ook wel heel graag alleen. En ik ga vaak alleen op reis. Zoals nu pas naar Mallorca.”

Gaat u dat kunnen blijven doen?

“Ik denk van wel. Maar ik veronderstel dat ik wel wat evenwichten moet respecteren. (*lacht*)”

Hoe hebt u haar leren kennen?

“Het is begonnen met een gesprek via Facebook. Daarna hebben we elkaar eens ontmoet aan haar universiteit. Eerst was het louter vriendschappelijk, later is onze relatie gegroeid. Mensen hebben me vroeger dikwijls gevraagd of ik nog niet ging trouwen, en ik heb altijd gezegd dat ik de sprong pas zou wagen als de klik er was. Dat is nu het geval.”

Wat verwacht u van een relatie?

“Ik zou het zeer onaangenaam vinden als ik me bij mijn partner anders zou moeten gedragen, of in een bepaalde rol word geduwd. Ik moet mezelf kunnen zijn. Als die basis er is, zit er voor mij al heel veel goed. Je kunt natuurlijk nooit weten wat een huwelijk wordt, maar ik hang niet de visie van Nietzsche aan, die zei dat een huwelijk niets meer is dan elkaar terroriseren met je gebreken.”

Misschien denkt u dat over tien jaar wel.

(*schatert*) “Dan zal ik u zeker laten weten dat Nietzsche gelijk had.”

Was het een optie geweest om nooit te trouwen?

“Ooit heb ik met dat idee gespeeld. Trouwens, in de islam is het huwelijk hoogstens aanbevolen, er staat nergens dat het verplicht is. Maar hoe ouder je wordt, hoe meer stabiliteit je zoekt, en als je dat kunt vastleggen in een huwelijk, waarom niet? Ik bepaal mijn eigen levensweg, maar bepaalde tradities zijn belangrijk en wil ik er gerust bijnemen. Bovendien zou ik er mijn familie blij mee maken. Een moeder heeft toch graag dat haar kind een partner vindt en ergens kan thuishkomen.”

Figuur 6: 'Wat is het antwoord van religie op klimaat of AI? Religie kan geen rol meer spelen als je enkel reproduceert.' Beeld Wouter Van Vooren

Hebben jullie het al over kinderen gehad? Want dat is toch ook iets waarin je als koppel moet overeenkomen?

“We hebben er niet in detail over gesproken. We zijn in elk geval niet van plan om tien kinderen te maken, mochten sommigen denken dat we de islamisering willen versnellen (lacht). Een of twee kinderen willen we wel, denk ik, maar nog niet meteen.

“Ik weet ook niet of we wel zulke grote kinderliefhebbers zijn. Het is eerder een haat-liefderelatie: ik kan zelf niet zo goed met kinderen om, en toch komen mijn neefjes en nichtjes graag naar mij. Maar ik moet al mijn creativiteit uit de kast halen om met hen te kunnen spelen, en na een half uur ben ik compleet uitgeput.”

En denkt u: geef mij maar Nietzsche.

(schatert) “Exact.”

U drinkt geen alcohol. Voelt u nooit de behoefte om de roes eens op te zoeken?

“Nee. De shishalounges, waar je waterpijp kunt roken, zijn enorm in trek, maar mij zegt het niks. Ik heb mezelf altijd voorgehouden: als ik toegeef aan drugs of alcohol, zal ik dat ervaren als een enorme zwakte. Niet enkel uit religieuze overwegingen, ik wil ook meester blijven van mijn eigen geest en lichaam. In deze complexe tijden kan een mens al zo snel ontsporen, ik ga die grenzen niet extra opzoeken.”

Is er niets waarin u zich afreageert? Hangt er misschien een boksbal in uw woning?

(lacht) “Nee, ook niet. Boeken lezen en tijd alleen doorbrengen zijn mijn uitlaatklep.”

U bent wel heel gedisciplineerd.

“Vindt u? Ik ervaar het niet zo bij mezelf. Misschien dat u het weinig bent, en dat u het daarom zo beschouwt. *(lacht)*”

Point taken. Laatste vraag: hebt u ooit al zwaar verdriet gehad?

“Zwaar is veel gezegd. Als ik alleen reis, ben ik wel op mijn zwakst. Het zijn de momenten dat je jezelf echt leert kennen. En dan kan er weleens verdriet zijn, omdat ik me vragen stel. Schiet ik niet tekort in de aandacht voor mijn ouders? Ben ik niet hypocriet? Want ik kan wel theoretische ideeën poneren, maar wat doe ik echt om de samenleving te verbeteren? Ik ken mensen die naar Lesbos trokken tijdens de vluchtelingencrisis, hun mouwen opstroopten, en mensenlevens gingen redden in het water. Dat is nog iets anders dan wat in het ijle te zitten filosoferen.”

En toch hoopt u echt iets te kunnen veranderen.

“Inderdaad. Een verbindend verhaal tot stand brengen dat heel de gemeenschap kan onderschrijven, dat is de opdracht die ik mezelf gegeven heb. Meer zelfs, het is mijn levensdoel. Niet alleen in Vlaanderen. Ik zou mijn stem ook in de rest van Europa willen laten klinken. Er is daar ruimte voor moslimdenkers. We hebben Tariq Ramadan wel gehad (Zwitserse filosoof en islamoloog die schreef over hoe je een ‘Europese moslim’ kon zijn, red.) maar hij is verdwenen uit het debat sinds hij beschuldigd is van verkrachting. Hij zat trouwens ook eerder op de conservatieve lijn. Dus ja, aangezien ik gebeten ben door deze maatschappelijke debatten, zal men nog niet direct van mij verlost zijn, vrees ik *(lacht)*.”